

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Методичні рекомендації
до самостійної роботи з дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальностями
075 «Маркетинг» та 076 «Підприємництво та торгівля»
денної та заочної форм навчання

Київ 2024

УДК 334
О-73

Укладачі: О. В. Романенко, канд. екон. наук, доцент;
Л. М. Алавердян, канд. екон. наук, доцент

Рецензент О. П. Юдічева, канд. техн. наук, професор

Відповідальний за випуск П. В. Захарченко, канд. техн. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри товарознавства та
комерційної діяльності в будівництві, протокол №14 від 14 лютого
2024 року.*

В авторській редакції.

Основи підприємництва : методичні рекомендації до самостійної
О-75 роботи з дисципліни / уклад. : О.В. Романенко, Л.М. Алавердян. –
Київ : КНУБА, 2024. – 24 с.

Містять тематику самостійної роботи студентів, контрольні
запитання для самоперевірки знань, вимоги щодо виконання
індивідуального завдання, перелік питань на екзамен/залік, список
джерел інформації.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальностей 075 «Маркетинг» та 076
«Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання.

© КНУБА, 2024

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Основи підприємництва» складені відповідно до навчального плану освітніх програм першого рівня вищої освіти:

- ОП «Товарознавство та комерційна діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»;
- ОП «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг».

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів над навчальною дисципліною «Основи підприємництва» включає такі форми:

- підготовка до семінарських (практичних) занять;
- підготовка до виконання контрольних завдань;
- виконання індивідуальних домашніх (розрахункових) завдань;
- написання бізнес-плану (для здобувачів освіти спеціальності 075) та курсової роботи (для здобувачів освіти спеціальності 076);
- пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій;
- формування аналітичних звітів (із побудовою діаграм, графіків, таблиць тощо) за заданою тематикою;
- розробка прогнозів за заданою тематикою;
- презентація результатів дослідження.

Самостійна робота виконується студентами згідно з розподілом годин за темами і включає в себе різні види самостійної роботи: вивчення конспекту лекцій та літературних джерел, підготовка до практичних занять, тестів та контрольних робіт, самостійне вивчення окремих питань курсу, підготовка рефератів, доповідей.

Контрольні запитання з підготовки до екзамену (заліку) зазначені на с. 18–20.

**Тематичний план самостійної роботи з дисципліни
«Основи підприємництва»**

№ теми	Назва теми
Тема 1	Загальні поняття «підприємництво» та «принципи підприємницької діяльності»
Тема 2	Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні
Тема 3	Види підприємницької діяльності
Тема 4	Організаційно-правові форми суб'єктів підприємництва
Тема 5	Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності
Тема 6	Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві
Тема 7	Соціальне підприємництво
Тема 8	Механізм створення власної справи
Тема 9	Фінансове забезпечення бізнесу
Тема 10	Оподаткування підприємницької діяльності
Тема 11	Менеджмент у підприємницькій діяльності
Тема 12	Маркетинг у підприємницькій діяльності
Тема 13	Мале підприємництво в Україні
Тема 14	Порядок ліквідації та призупинення підприємницької діяльності

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовний модуль 1. Теоретичні та організаційно-правові основи підприємництва

Тема 1. Загальні поняття «підприємництво» та «принципи підприємницької діяльності»

Історія виникнення та розвитку поняття «підприємництво» та «підприємець». Видатні науковці, що вивчали та розвивали теорію підприємництва. Сутність і функції підприємництва. Характерні ознаки підприємницької діяльності. Поняття «правоздатність» і «дієздатність» у підприємстві. Роль підприємництва в економіці країни. Умови і принципи підприємницької діяльності. Важливі гнучкі навички (soft skills) та професійні компетентності (hard skills) підприємця.

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність поняття «підприємництво»? Охарактеризувати його складові.
2. Що є рушійною силою економіки?
3. Що таке бізнес і що є його економічною основою?
4. Які характерні ознаки підприємницької діяльності?
5. У чому різниця між поняттями «бізнес», «підприємництво», «справа»?
6. Які є форми бізнесу? В чому їх сутність?
7. Яку роль відіграє підприємництво в економіці країни?
8. Які навички та компетентності важливі для зайняття підприємницькою діяльністю?

Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні

Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі. Основні закони щодо регулювання підприємницької діяльності в Україні. Показники якості господарського законодавства. Пріоритетні напрями та заходи щодо вдосконалення правового забезпечення господарської діяльності в Україні. Суб'єкти підприємництва: юридичні особи, фізичні особи-підприємці (ФОП), об'єднання юридичних осіб. Об'єкти підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування.

Контрольні запитання

1. Які нормативно-правові документи регламентують підприємницьку діяльність?
2. Як трактується підприємницька діяльність згідно із Законом України «Господарський кодекс України»?
3. Які проблеми притаманні підприємництву в Україні?
4. Хто є суб'єктами підприємницької діяльності?
5. Назвіть об'єкти підприємницької діяльності?
6. Яким чином відбувається державне регулювання підприємницької діяльності?
7. Які види підприємницької діяльності підлягають ліцензуванню?
8. Що таке патент? Яка процедура його отримання?

Тема 3. Види підприємницької діяльності

Виробнича підприємницька діяльність: суб'єкти, об'єкти, виробничий процес. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва. Сфери та види торговельного посередництва. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг: комерційні банки, інвестиційні компанії та інвестиційні фонди. Фінансові ринки: кредитний ринок, валютний ринок, ринок цінних паперів, ринок грошових ресурсів. Підприємництво у сфері страхування, його відмінні особливості. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг. Великі консалтингові компанії та індивідуальні консультанти. Фермерське господарство, порядок його створення та функціонування. Підприємництво в сфері виконання будівельних робіт та послуг. Класифікатор видів економічної діяльності України (КВЕД).

Контрольні запитання

1. Які існують основні напрями діяльності підприємства?
2. За якими критеріями розподіляється підприємницька діяльність?
3. Що являє собою виробнича підприємницька діяльність?
4. Які основні риси торговельної та посередницької діяльності?
5. Хто є суб'єктами надання кредитно-фінансових послуг?
6. Розкрийте сутність страхової посередницької діяльності.
7. Які види консалтингових послуг існують?
8. Чим займаються фермерські господарства?
9. Які види будівельних робіт та послуг ви знаєте?

10. За яким принципом здійснюється класифікація видів економічної діяльності в Україні?

Тема 4. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємництва

Суб'єкти малого, середнього та великого підприємництва. Підприємство як організаційна форма господарювання. Види підприємств. Господарські товариства: акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство. Підприємства колективної власності. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, концерн, консорціум, холдинг, державні і комунальні господарські об'єднання.

Контрольні запитання

1. Розкрийте сутність поняття «юридична особа», «фізична особа-підприємець» та «підприємство».
2. Розкрийте сутність класифікації юридичних осіб відповідно до вимог чинного законодавства.
3. Як слід обирати назву підприємства?
4. Які види підприємств в Україні Ви знаєте?
5. Які види об'єднань підприємств в Україні Ви знаєте?
6. Які дії обумовлюють вибір організаційно-правової форми підприємства?

Тема 5. Установчі документи та порядок реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності

Дореєстраційні дії суб'єкта господарювання. Установчі документи та збори засновників. Статут підприємства та засновницький договір. Порядок та вимоги щодо формування статутного капіталу підприємства. Підготовка та подача документів на держреєстрацію. Порядок реєстрації юридичної особи. Порядок реєстрації фізичної особи-підприємця.

Контрольні запитання

1. Установчі документи та яке їх призначення?
2. Який порядок державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності зі створенням і без створення юридичної особи?
3. З якого моменту підприємство набуває статусу юридичної особи?
4. Назвати випадки, коли необхідно придбавати патент, а коли – ліцензію для здійснення господарської діяльності підприємства.

5. У яких випадках може бути відмовлено в державній реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності?
6. Що таке статутний капітал та який порядок його формування?

Тема 6. Конкуренція та конкурентоспроможність у підприємстві

Конкуренція: сутність, об'єкт, суб'єкт та предмет. Модель 5 сил конкуренції за М. Портером. Види конкуренції та методи конкурентної боротьби. Форми економічної конкуренції: функціональна, предметна та видова. Недобросовісна конкуренція: види та відповідальність. Типи та характеристика конкурентних ринків: монополія, олігополія, чиста конкуренція, монополістична конкуренція. Конкурентоспроможність підприємства (продукту): поняття та сфери. Конкурентні переваги підприємства. Життєвий цикл конкурентної переваги. Бенчмаркінг як технологія формування конкурентної переваги суб'єкта господарювання.

Контрольні запитання

1. Що таке конкуренція та конкурентна боротьба?
2. Чим обумовлена поява конкуренції на ринку?
3. Які особливості притаманні ринку недосконалої конкуренції?
4. У чому полягають економічні недоліки конкуренції?
5. Які чинники впливають на розвиток конкуренції?
6. У чому полягають особливості комерційної таємниці?
7. Назвіть типи конкурентних ринків та охарактеризуйте їх.
8. У чому можуть проявлятися конкурентні переваги підприємства?
9. Що таке конкурентоспроможність підприємства?
10. Які дії суб'єктів господарювання відносяться до недобросовісної конкуренції?

Тема 7. Соціальне підприємництво

Сутність і поняття «соціальне підприємництво» (СП). Відмінності соціальних підприємств від інших суб'єктів господарювання. Моделі фінансування соціальних підприємств. Розвиток соціального підприємництва в Україні та в світі. Види діяльності соціальних підприємств на прикладі українських компаній. Конкурентні переваги соціальних підприємств. Перешкоди та заходи на підтримку розвитку соціального підприємництва в Україні.

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність соціального підприємництва?
2. Назвіть відмінності соціальних підприємств від інших суб'єктів господарювання.
3. Які існують моделі фінансування соціальних підприємств?
4. Назвіть основні види діяльності соціальних підприємств.
5. У чому можуть проявлятися конкурентні переваги соціального підприємства?
6. Які існують перешкоди на шляху розвитку соціального підприємництва в Україні?
7. Які заходи треба вживати щодо підтримки розвитку соціального підприємництва в Україні?

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти підприємницької діяльності

Тема 8. Механізм створення власної справи

Процес створення власної справи: основні етапи. Початковий капітал та джерела його формування. Вибір найменування підприємства, реєстрація торгової марки. Засновницькі документи та процедура реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності. Бізнес-планування. Структура бізнес-плану та порядок його формування. Основні правила презентації бізнес-плану.

Контрольні запитання

1. Які принципи та умови організації бізнесу? Механізм створення власної справи.
2. Охарактеризуйте установчі документи та порядок їх підготовки.
3. Який порядок формування статутного капіталу?
4. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.
5. Які стадії проходить процес організації нового підприємства?
6. Назвіть етапи бізнес-планування діяльності.
7. Які складові бізнес-плану?

Тема 9. Фінансове забезпечення бізнесу

Поняття «фінансування підприємницької діяльності» та принципи його забезпечення. Фінансові ресурси підприємств. Джерела фінансування

підприємницької діяльності. Державне фінансування та самофінансування підприємництва. Банківське кредитування підприємницької діяльності. Види банківських кредитів. Комерційне кредитування підприємницької діяльності. Фандрайзинг та крауфандинг.

Контрольні запитання

1. Охарактеризувати поняття «фінанси». Визначити різницю між поняттями «фінанси» та «гроші».
2. Назвати функції фінансів, дати їм характеристику.
3. Назвати види джерел фінансування діяльності підприємства. Охарактеризувати їх складові.
4. Визначити призначення лізингу. Описати порядок взаємовідносин між підприємствами під час здійснення лізингових операцій.
5. Розкрити зміст поняття «фандрайзинг». Назвати його переваги та недоліки.
6. Визначити зміст поняття «крауфандинг». Назвати українські крауфандингові платформи.

Тема 10. Оподаткування підприємницької діяльності

Податкова система та основні види податків в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Платники податку, об'єкт оподаткування та базова ставка податку на прибуток. Прямі та непрямі податки. Податок на додану вартість (ПДВ). Акцизний податок, підакцизні товари. Загальнодержавні податки. Податок на доходи фізичних осіб. Збори і цільові відрахування, які сплачують підприємства. Єдиний соціальний внесок. Екологічний податок: платники та база оподаткування. Сутність та види рентної плати. Податок на майно. Місцеві податки і збори. Особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Загальна та спрощена системи оподаткування: групи та ставки податків.

Контрольні запитання

1. Що таке податки? Навести приклади.
2. Назвати та охарактеризувати функції податків.
3. Назвати основні елементи системи оподаткування та охарактеризувати їх.
4. Чим відрізняються суб'єкти оподаткування від суб'єктів податкових правовідносин?
6. За якими ознаками класифікують податки?
7. Назвати та охарактеризувати основні види податків.

8. Які існують методи стягнення податків?
9. Які податки відносять до прямих і непрямих?
10. У чому сутність та роль в економіці спрощеної системи оподаткування?

Тема 11. Менеджмент у підприємницькій діяльності

Сутність та роль менеджменту в підприємницькій діяльності. Основна мета та завдання менеджменту в підприємницькій діяльності. Функції управління: планування, організація, мотивація та контроль. Організаційна структура управління підприємством: горизонтальна і вертикальна. Планування розвитку суб'єкта підприємництва та організація контролю. Менеджер – ключова фігура в управлінні підприємством.

Контрольні запитання

1. Які функції менеджменту Ви знаєте? Коротко охарактеризуйте кожен з них.
2. У чому, на ваш погляд, полягає важливість прийняття управлінських рішень?
3. Яка послідовність прийняття раціональних рішень?
4. Назвіть види організаційних структур.
5. Які заходи потребують стратегічного, а які тактичного планування?
6. Які особливості мотиваційних заходів у різних країнах світу та України?
7. Види контролю за процесами підприємницької діяльності.

Тема 12. Маркетинг у підприємницькій діяльності

Сутність та значення маркетингу в підприємницькій діяльності. Маркетингова концепція. Маркетинговий комплекс «4P». Процес управління маркетингом. Маркетингові комунікації. Реклама як метод впливу на ринок. Нові методи збуту товарів: Internet-комерція, реалізація товарів за каталогами.

Контрольні запитання

1. Розкрийте суть маркетингу, назвіть його види та охарактеризуйте їх.
2. Які основні положення віддзеркалюють концепцію маркетингу?
3. На яких принципах здійснюється впровадження маркетингу в підприємницьку діяльність?
4. Які завдання вирішує підприємець у рамках маркетингу?
5. Як реалізуються на практиці підприємницької діяльності функції маркетингу?

6. Які типи поведінки споживачів, на ваш погляд, необхідно врахувати для підвищення ефективності підприємницької діяльності?
7. Назвіть складові маркетингового комплексу.

Тема 13. Мале підприємництво в Україні

Сутність малого підприємництва. Місце і роль малого підприємництва в економіці України. Суб'єкти мікро- і малого підприємництва. Функції та особливості функціонування суб'єктів малого бізнесу. Зарубіжний досвід підтримки малого бізнесу. Розвиток та державна підтримка малого підприємництва в Україні.

Контрольні запитання

1. Що таке мале підприємництво? Хто є суб'єктами малого підприємництва та мікропідприємництва?
2. У чому полягають особливості діяльності суб'єктів малого підприємництва?
3. Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу?
4. Яким чином держава підтримує та розвиває мале підприємництво в Україні?
5. Які преференції та державну підтримку мають суб'єкти малого бізнесу в інших країнах?

Тема 14. Порядок ліквідації та призупинення підприємницької діяльності

Ліквідація підприємств та призупинення діяльності. Підстави для ліквідації підприємства. Порядок ліквідації підприємств: за бажанням засновників, за рішенням суду. Порядок і черговість задоволення вимог кредиторів під час ліквідації юридичної особи. Банкрутство та фінансова санація. Відносини з контролюючими та наглядовими органами під час ліквідації.

Контрольні запитання

1. В яких випадках призупиняється підприємницька діяльність?
2. Який порядок ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності?
3. Що таке банкрутство суб'єктів підприємницької діяльності? За яких умов воно виникає?

4. Що означає санація суб'єктів підприємницької діяльності? Яка процедура проведення санації?
5. У чому полягає сутність підписання мирової угоди підприємства з кредиторами?
6. Яка черговість задоволення вимог кредиторів під час ліквідації юридичної особи?

ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ (РЕФЕРАТУ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ)

Важливою формою самостійної роботи студентів є підготовка та захист індивідуального завдання, яке є формою поглибленого вивчення окремих тем та питань курсу. Здобувачі першого рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» в якості індивідуального завдання мають виконати курсову роботу з дисципліни відповідно до Методичних рекомендацій щодо написання курсових робіт з дисципліни «Основи підприємництва».

Для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» під час вивчення дисципліни «Основи підприємництва» навчальним планом передбачено виконання двох індивідуальних завдань у рамках кожного змістовного модуля.

У рамках змістовного модуля №1 здобувачі спеціальності 075 «Маркетинг» мають підготувати презентацію або реферат на тему «Історія успіху компанії (видатної особи)» на прикладі конкретної української чи іноземної компанії (або видатної особи). Виконання індивідуального завдання передбачає написання презентації чи реферату з конкретної теми, коротку доповідь з теми презентації (реферату) на семінарському або індивідуальному занятті із відповідями на запитання студентів та викладача (що є формою захисту індивідуального завдання).

Презентація (реферат) та доповідь оцінюються викладачем відповідно до ступеня виконання студентом встановлених до них вимог, а також глибини, повноти і коректності висвітлення в них теми.

Презентація (реферат) повинні мати обсяг 12–15 сторінок і включати такі елементи (у вказаній послідовності):

1. Титульна сторінка.
2. План.
3. Вступ.

4. Основна частина (із розділами та підрозділами).
5. Висновки.
6. Додатки (за необхідності).
7. Список використаних джерел.

Титульну сторінку треба оформити за формою, наведеною в Додатку.

З огляду на практичну спрямованість дисципліни «Основи підприємництва», реферат повинен мати проблемний характер. При цьому під час підготовки та захисту реферату слід постійно пам'ятати основні завдання дисципліни і показувати в рефераті конкретні аспекти їх вирішення. Так у вступі має бути чітко вказана проблема, підходам до вирішення якої присвячено реферат, доведена її актуальність, розглянуто сучасний стан її вирішення в науці та на практиці. В основній частині розміщується теоретична база вирішення проблеми (усі необхідні визначення, класифікації, принципи, методи, підходи, статистичні дані тощо), а також наводяться думки з приводу даної проблеми вітчизняних та зарубіжних фахівців, практичний досвід. У висновках здійснюється узагальнення ключових аспектів теми, а також наводяться власні оцінки студента щодо найкращих форм та методів вирішення проблеми, перспектив її подальшого дослідження, а також певні пропозиції щодо подальшого вирішення проблеми.

Під час створення презентації чи написанні реферату необхідно використовувати графічний, аналітичний, статистичний, візуальний матеріал, який підтверджує певні положення та полегшує їх сприйняття. В тексті також необхідно розміщувати посилання на джерела, з яких взято конкретну інформацію, якщо вона не є загальновідомою і незаперечною. Для цього в кінці кожного текстового фрагменту, що містить таку інформацію, а також схем, таблиць, формул, статистичних даних ставляться квадратні дужки, в яких розміщується номер джерела. Наприклад [2] (2 – джерело за списком літератури).

Список використаних джерел має включати тільки ті джерела, на які є посилання в тексті, і бути оформлений відповідно до стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Під час написання реферату бажано використовувати літературу різного профілю, а саме: нормативні акти, підручники, монографії, автореферати, збірники матеріалів конференції, періодичні видання, електронні джерела тощо. При цьому більшість періодичних джерел має бути видана в межах 3–5 років до періоду підготовки реферату. Список

літератури включає перелік джерел за темою дослідження в області чинного законодавства, праць авторитетних учених, новітніх публікацій у періодичній пресі та ін. Список літератури повинен містити 7–10 джерел.

Індивідуальне завдання повинно бути представлене на рецензування в письмовому вигляді у строки, встановлені відповідно до графіка навчального процесу, з наступним його захистом. У разі якщо робота не відповідає перерахованим вище вимогам, вона виконується повторно або в текст роботи вносяться виправлення у відповідності з вказаними зауваженнями.

Захист індивідуального завдання (доповідь) має відповідати часовим обмеженням (7–10 хв), і включати усі основні аспекти теми: проблему, її актуальність, стан вирішення, основні теоретичні засади вирішення, висновки та пропозиції.

Тема індивідуального завдання обирається студентом самостійно та затверджується викладачем, при цьому в одній групі назви тем не мають повторюватися.

У рамках змістовного модуля №2 здобувачі спеціальності 075 «Маркетинг» мають підготувати та захистити бізнес-план щодо створення суб'єкта малого підприємництва.

Бізнес-план – це документ, в якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи й засоби її реалізації та охарактеризовано ринкові, виробничі, організаційні та фінансові аспекти майбутнього бізнесу, а також особливості управління ним.

Склад, структура і обсяг бізнес-плану визначається специфікою діяльності, розміром підприємства і метою складання бізнес-плану, тому чим більше підприємство, тим складніше і більш обґрунтованою буде розробка бізнес-плану.

Не існує жорстко регламентованої форми і структури бізнес-плану. Зазвичай, в ньому передбачаються розділи, в яких розкриваються основна ідея і цілі бізнесу, характеризується специфіка продуктів підприємства, дається оцінка ринку та встановлюється стратегія поведінки на певних ринкових сегментах, визначається організаційна та виробнича структура, формується фінансовий план, включаючи способи фінансування та пропозиції щодо інвестицій, описуються перспективи зростання підприємства. Крім структури, бізнес-плани можуть суттєво відрізнятися своїм обсягом. Відсутність єдиного стандарту розробки бізнес-планів пояснюється різними видами бізнесу і різними цілями їх створення. Проте можна виділити розділи, які зазвичай включені в бізнес-план (табл. 1).

Основні розділи бізнес-плану

Розділи	Зміст
Бізнес-ідея	Описати життєздатну підприємницьку (комерційну) ідею
Продукція (послуги)	Опис продукції та функціональне призначення
Ринок збуту	Оцінити ринки збуту: покупці, місткість та динаміка ринку. Показати економічну доцільність її виробництва і реалізації на обраних ринках збуту
Конкуренція та конкуренто-спроможність продукту	Визначити та описати основних конкурентів, їхні сильні та слабкі сторони, оцінити конкурентні переваги вашого продукту та компанії
Маркетинговий план	Пояснити стратегію виходу підприємства на свій цільовий ринок та його завоювання, використовуючи методи ціноутворення, канали збуту, сервісне обслуговування, постачання сировини та засоби реклами
Виробничий план	Розкрити спроможність підприємства організувати виробництво, виготовляти необхідну кількість товарів відповідної якості та охарактеризувати виробничий процес
Організаційний план	Показати доцільність обраної організаційно-правової форми підприємницької діяльності та розробити організаційну структуру підприємства, охарактеризувати потребу в трудових ресурсах та розрахувати заробітну плату персоналу
Юридичний план	Визначитися з формою власності та правовим статусом компанії, оцінити перспективи розвитку підприємницької структури
Оцінка ризику	Провести ризик-аналіз проекту. Надати оцінку усім видам ризиків у процесі реалізації бізнес-ідеї. Запропонувати заходи щодо мінімізації ризиків
Фінансовий план	Узагальнити результати всіх попередніх розділів бізнес-плану у вартісній формі та обґрунтувати доцільність реалізації даного підприємницького проекту з економічного погляду
Фінансування бізнес-ідеї	Зазначити всі можливі джерела фінансування бізнес-проекту

Бізнес-план бажано оформити у вигляді презентації на 15–20 слайдів, гармонійно поєднавши текстовий, табличний та графічний матеріал.

Бізнес-план охоплює декілька років (на 1–3 роки), з розбивкою за роками, або термін реалізації конкретного проекту. Дані на перший рік даються з розбивкою за кварталами і навіть помісячно. Після закінчення кожного року уточнюється план, здійснюється коригування напрямів діяльності на майбутній період.

Перед розробкою бізнес-плану необхідно провести маркетинговий аналіз, щоб зрозуміти актуальність бізнес-ідеї та конкурентне середовище.

Одним із основних розділів бізнес-плану є фінансовий план. Саме на основі даних фінансового плану підприємець, а також його інвестори і кредитори, одержують відомості про дохідність запропонованих інвестицій, потребу у матеріальних і фінансових ресурсах, джерела їх надходження і витрат. Спрощена форма Фінансового плану діяльності суб'єкта господарювання наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Фінансовий план бізнес-плану

		1-й місяць	2-й місяць	Рік
1	Середній чек покупки				
2	Кількість покупців за місяць				
3	Дохід (виручка) від реалізації (р.1*р.2)				
4	Собівартість товарів (послуг)				
5	Оренда				
6	ЗП працівників				
7	ЄСВ 22%				
8	Комунальні платежі				
9	Амортизація				
10	Податки				
11	Реклама				
12	Інші витрати				
13	Фінансовий результат (р.3-р.4-р.5-р.6-р.7-р.8-р.9- р.10-р.11-р.12)				
14	Початкові інвестиції				
15	Окупність проекту (р.13-р.14)				

Захист готового бізнес-плану здійснюється під час практичних занять або консультації викладача після перевірки і погодження викладачем. Регламент доповіді: 7–10 хв. Без захищеного індивідуального завдання студенти не допускаються до заліку або екзамену.

Контрольні запитання з дисципліни «Основи підприємництва»

1. Історія виникнення та розвитку понять «підприємництво» та «підприємець».
2. Сутність і функції підприємництва.
3. Умови і принципи підприємницької діяльності.
4. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі.
5. Пріоритетні напрями вдосконалення правового забезпечення господарської діяльності в Україні.
6. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.
7. Державне регулювання підприємницької діяльності.
8. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності.
9. Виробнича підприємницька діяльність.
10. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва.
11. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг.
12. Підприємництво у сфері страхування.
13. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг.
14. Фермерське господарство.
15. Суб'єкти малого, середнього та великого підприємництва.
16. Підприємство як організаційна форма господарювання.
17. Господарські товариства.
18. Підприємства колективної власності.
19. Види об'єднань підприємств.
20. Дореєстраційні дії.
21. Установчі документи та збори засновників.
22. Підготовка та подача документів на держреєстрацію.
23. Порядок реєстрації юридичної особи.
24. Порядок реєстрації фізичної особи-підприємця.
25. Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби.
26. Недобросовісна конкуренція.
27. Типи конкурентних ринків.

28. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства.
29. Поняття «соціальне підприємництво» та його сутність.
30. Організаційно-правові форми соціальних підприємств.
31. Види діяльності на прикладі українських соціальних підприємств.
32. Конкурентні переваги соціальних підприємств.
33. Перешкоди та заходи на підтримку розвитку соціального підприємництва.
34. Розвиток соціального підприємництва в європейських країнах.
35. Основні етапи створення власної справи.
36. Початковий капітал та джерела його формування.
37. Найменування та торговельна марка.
38. Засновницькі документи та їх підготовка.
39. Бізнес-планування. Структура бізнес-плану та порядок його формування.
40. Франчайзинг як спосіб організації бізнесу.
41. Поняття «фінансування підприємницької діяльності» та принципи його забезпечення.
42. Джерела фінансування підприємницької діяльності.
43. Державне фінансування та самофінансування підприємництва .
44. Банківське кредитування підприємницької діяльності.
45. Комерційне кредитування підприємницької діяльності.
46. Класична схема нарахування відсотків за кредитами: сутність, переваги і недоліки.
47. Ануїтетна схема нарахування відсотків за кредитами: сутність, переваги і недоліки.
48. «Фандрайзинг»: основні поняття, сутність та принципи.
49. Крауфандинг: сутність та роль у розвитку стартапів.
50. Сутність податків та загальні основи оподаткування.
51. Податкова система та основні види податків в Україні.
52. Оподаткування прибутку підприємств.
53. Прямі та непрямі податки.
54. Податок на додану вартість: платники, об'єкт оподаткування, ставки.
55. Акцизний податок: платники, об'єкт оподаткування, ставки.
56. Податок на доходи фізичних осіб: платники, об'єкт оподаткування, ставка.
57. Екологічний податок: платники, об'єкт оподаткування.
58. Рентна плата (види), податок на майно (види).

59. Єдиний соціальний внесок: платники, об'єкт оподаткування, ставка.
60. Особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу.
61. Загальна системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу: платники, об'єкт оподаткування, ставки.
62. Спрощена система оподаткування 1 група: платники, об'єкт оподаткування, ставка.
63. Спрощена система оподаткування 2 група: платники, об'єкт оподаткування, ставка.
64. Спрощена система оподаткування 3 група: платники, об'єкт оподаткування, ставки.
65. Спрощена система оподаткування 4 група: платники, об'єкт оподаткування, ставки.
66. Сутність та роль менеджменту в підприємницькій діяльності.
67. Організаційна структура управління підприємством.
68. Функції менеджменту підприємства.
69. Менеджер – ключова фігура в управлінні підприємством.
70. Процес управління маркетингом в компанії.
71. Маркетинговий комплекс.
72. Реклама як метод впливу на ринок.
73. Сутність малого підприємництва в Україні.
74. Функції та особливості малого підприємництва.
75. Розвиток малого підприємництва в Україні.
76. Зарубіжний досвід підтримки малого бізнесу.
77. Зміст і підстави ліквідації підприємницької діяльності.
78. Порядок та етапи ліквідації суб'єкта підприємницької діяльності.
79. Банкрутство підприємства: причини і наслідки.
80. Санація підприємства, відновлення платоспроможності.

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15#Text>. – Назва з екрана.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text>. – Назва з екрана.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text>. – Назва з екрана.
4. Ануфрієва О.Л. Підприємницька діяльність : навч. посіб. / О.Л. Ануфрієва, Т.Г. Пальчевська, Г.М. Лагоцька. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2014. – 304 с.
5. Алопій В. В. Основи підприємництва : навч. посіб. / В. В. Алопій, Н. О. Шутовська, С. А. Серєда. – Київ : Ліра-К, 2014. – 324 с.
6. Воронкова В. Г. Основи підприємництва: теорія та практикум : навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – Київ : Ліра-К, 2014. – 455 с.
7. Гондарєва, І. В. Підприємництво : підручник /І.В. Гондарєва. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 392 с.
8. Князь С. В. Підприємництво та менеджмент : навч. посіб. / С. В. Князь, Т. І. Данько, Н. Б. Ярошевич; за наук. ред. С. В. Князя. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 123 с.
9. Князь С.В. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: організаційно-методичні аспекти : навч. посіб. / С. В. Князь, Н. П. Яворська. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 103 с.
10. Основи економічної грамотності та підприємництва : навч. посіб. / С. В. Алексєєва, Л. О. Базиль, В. Б. Байдулін та ін. – Житомир : Полісся, 2021. – 248 с.
11. Основи підприємництва : підручник / Т.О. Біляк, С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.
12. Педько А. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 168 с.
13. Петрович Й.М. Створення і функціонування суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / Й.М. Петрович. – Київ : Ліра-К, 2015. – 256 с.

14. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко та ін. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. – Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. – 241 с.
15. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. / Т. О. Біляк, С. Ю. Бірюченко, К. О. Бужимська та ін.; під заг. ред. Т. П. Остапчук. – Житомир : Житомирська політехніка, 2023. – 280 с.
16. Сотник І. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / І. Сотник, Л. Таранюк. – Київ : Університетська книга, 2018. – 572 с.
17. Тягунова Н. М. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Н.М. Тягунова. – Київ : Ліра-К, 2014. – 118 с.
18. Юрко І. В. Торговельне підприємництво : навч. посіб. / І. В. Юрко. – Київ : ЦУЛ, 2014. – 308 с.
19. Юрчишена Л. В. Планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / Л. В. Юрчишена. – Вінниця: ВФЕУ, 2014. – 366 с.
20. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент : навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – Київ : Ліра-К, 2014. – 408 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури [Електронний ресурс]: <http://library.knuba.edu.ua> / Сайт.
2. Сайт Верховної Ради, розділ «Законодавство України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
3. Сайт Державної служби статистики України: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Сайт Антимонопольного комітету України: <https://amcu.gov.ua/>.
5. Сайт Державної податкової служби України <https://tax.gov.ua/>.
6. Сайт Дія. Бізнес <https://business.diiia.gov.ua/> .

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Будівельно-технологічний факультет
Кафедра товарознавства та комерційної діяльності в будівництві

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

з дисципліни «Основи підприємництва»

На тему _____

Виконав(ла):

Студент (ка) _____ курсу _____ групи

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Київ 20 _____

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Методичні рекомендації
до самостійної роботи з дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальностями 075 «Маркетинг»
та 076 «Підприємництво та торгівля»
денної та заочної форм навчання

Укладачі: **Романенко** Олеся Валеріївна,
Алавердян Людмила Миколаївна

Випусковий редактор *Л. С. Тавлуй*
Комп'ютерне верстання *А. П. Селівестрової*

Підписано до друку 18.09. 2024. Формат 60 × 84_{1/16}.
Ум. друк. арк. 1,39. Обл.-вид. арк. 1,5.
Електронний документ. Вид. № 97/III-24

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002